N. 26.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 31. Marca V. S. ROKU 1806.

AUSTRYA.

KRAKOW 26 Marca. Cesarz dla dobra rodziców, którzy domowych nauczycielów mieć pragną do edukowania dzieci, w Akademii tuteyszey ufundował katedrę Pedagogii. Dotąd, powiada w edykcie swoim Monarcha, wielu przyimowało ważny obowiązek nauczycielski, nie maiąc nauki i wiadomości potrzebney. Rodzice przyimuiąc takich bez doświadczenia nauczycielów, częstokroć zawiedli się w nadziei; oyczyzna wiele na tém traciła. Odtąd nie wolno przyimować Guwernera, Professora, Dyrektora, którybу nie słuchał nauki Pedagogiczney... Na mocy tego rozkazu Professor Voigt od nieiakiego czasu dawać zaczoł Pedagogią w Akademii tuteyszey, do którego po skończonym roku szkolnym obywatele potrzebuiący domowych nauczycielów, odezwę czynić powinni.

WIEDEN 19 Marca. Uczony Jaquin od lat 50 Professor Chemii i Botaniki nayprzód w Schemnitz, poźniey w Wiedniu, dozorca ogrodu Cesarskiego w Schoenbrunn, w nadgrodę długich zasług pożytecznych Monarchii, otrzymał order S. Stefana.

Przedsięwzięcie Graffa Berchtold wzieło skutek pomyślny. Na Plebanow i pomocników ich przez woynę do ubóstwa przyprowadzonych, zebrał przez dobrowolną składkę w stolicy naszey blizko 40 t. złot. ryn. Do tey summy przydawszy 110 t. ofiarowanych od Franciszka 2, inne od obywatelów z prowincyi przysłane, wszyscy duchowni sposobu do życia pozbawieni, otrzymaią wsparcie przyzwoite.

Od 6 miesięcy w Wiedniu iedna tylko osoba umarła z ospy naturalney; to samo widziemy po wielu miastach i prowincyach. Lecz ponieważ woyna i nieprzyiacielskie wtargnienie mogły zmieszać porządek dawniey wprowadzony, rząd listem okolnym przypomina Gubernatorom, Duchowieństwu, rodzicom, że przeciw zaraźliwey i niebezpieczney chorobie, maią gotowe lekarstwo, szczepienie ospy krowiey, zalecaiąc ażeby odtąd powszechne było; i na ten koniec wskrzesza i zupełną moc przywraca ustawom dawniey ogłoszonym.

Mamy za rzecz niewątpliwą, że Arcy X. Józef zostawszy W. Mistrzem dziedzicznym zakonu Krzyżackiego w Niemczech, do Mergentheim wkrótce uda się na mieszkanie. Dzierżawy iego iak obszerne będą, i czyli prócz Frankońskich inne otrzyma, niewiadomo. Na mieyscu iego Namiestnikiem Króla w Węgrzech ma być Graf Palfy; Kanclerzem Królestwa Graf Zichy.

Liczbę żołnierzy od rządu Francuzkiego posłanych na osadzenie Jstryi i Dalmacyi, w pismach nad miarę powiększono. Rzecz iest pewna, że do pierwszey prowincyi nie wyszło z Carinthii nad 8 t. do drugiey z Triestu nad 12 t. Słychać, iż ieszcze 10 t. póydzie do iedney i drugiey lądem przez Austryackie granice, iak dawniey czynili, gdyż na morzu Adryatyckiém niepodobna iest żegluga, dla krążących w znaczney liczbie statków Angielskich. Obywatele miasta Trieste wiele kupieckich wysyłaią w różne strony; nigdy podczas pokoiu czynnieyszemi nie byli; korzystaią z szczęśliwey pory. Lecz z drugiey strony postronnych narodów okręta zawiiaią do pomienionego portu w liczbie małey. Czasu trzeba, żeby kupcy daleko mieszkaiący, których woyna i nieprzyiacielskie wtargnienie rozproszyło, odważyli się kosztować owoców pokoiu.

Przed zagaieniem ostatniey kampanii rząd nasz postanowił zebrać w kraiu summę 20 mill. zł. ryn przez dobrowolną pożyczkę sposobem lotteryi. Woienne przypadki nie dozwoliły uskutecznić przedsięwzięcia. Cesarz ogłosił, że w r. ter. stawki maią być w kassach przyimowane od 1 Maia do 31 lipca. Ciągnienie losów zacznie się d. 10 listopada; warunki tey pożyczki dawniey ogłoszone są w państwie całém.

Z Ambassadorem Francuzkim przybędzie do naszey stolicy Poseł Bawarski Grafenreith; Austryacki Buol powraca do Munich.

Część armii Węgierskiey, którą Arcy X. Karol odprowadził ze Włoch przy końcu woyny, dotąd stała w Comitacie Oedenburgskim; dziś ią rząd kazał rozwiązać; regimenta odchodzą do stanowisk wyznaczonych.

Kilku bankierów tuteyszych wyiechało do Paryża, dla umówienia się z rządem Francuzkim o wypłacenie wexlow, które od nas przyięto w kontrybucyi woienney. Przez nich Cesarz posłał tabakierę kosztowną Intendentowi Daru, który sprawuiąc w Cyrkule Austryackim obowiązek Podskarbiego w czasie woyny, zasłużyć umiał na miłość u obywatelów naszych. Rozumiemy, że wkrótce Ministrem zostanie. Chwalą Francuzi Horacyusza przezeń tłumaczonego.

Na mieyscu G. Mack ogłoszony iest G. kwatermistrzem woysk Austryackich G. Mayer, Officyer którego Arcy X. Karol wysoce poważa. X. Aversberg w Koenigsgratz ciężko zachorował. Pogłoski o zakończonym processie obwinionych wodzów zawczesne były.

Wiadomości od granic Włoskich odebrane donoszą, że w prowincyach dawniey Weneckich, któreśmy ustąpili, Napoleon rozłożyć kazał 40 t. żołnierza. Nikt wolnym nie iest od kwaterunku, domy nawet duchownych i pierwszey Szlachty; ztąd powszechny obywatelów ucisk i nieukontentowanie.

Obywatele miasta Trieste przysłali deputatów do dworu, stan swóy przekładaiąc, i prosząc o wsparcie. Pokazuie się z niewątpliwych dowodów, że przebywanie żołnierza nieprzyiacielskiego im kosztowało 10 mill, zł. ryn. Lecz port uczęszczany od niezliczonych żeglarzów, ma obfite zródło do nadgrodzenia szkody poniesioney i zebrania bogactw, w handlu kwitnącym. Gdy wychodzili z miasta Francyi do Dalmacyi, powstał rozruch, w którym kilku mieszczan i żołnierzy życie utraciło. Zwierzchność zapobiegła większemu krwi rozlaniu.

DANIA.

COPPENHAGA d. 22 Marca. Wiadomości odebrane ze Szwecyi, w tém się zgadzaią, że Król Gustaw Adolf przygotowania woienne czynić kazał. W Scanii zgromadza się 12 t. żołnierza lądowego. G. Toll otrzymał kommendę naywyższą, i wielkorządy tey prowincyi, iakoteż Halland i Blecking: W Carlscronie uzbraiają śpiesznie Szwedzi okręta lin. i fregaty; w innych portach flottyllę galerną. Twierdzę Landscrona pilnie naprawuią. Sam Monarcha z woyskiem r. pr. sprowadzonêm do Niemiec, znayduie się w kraiu Mecklenburgskim.

Rząd Duński w mieście Norwegii Konsberg mennicę założyć kazał, w którey na pieniądze przerabiać zaczęto d. 14 kruszce dobyte z kopalni znayduiących się w bliskości. Dziś umarł w stolicy naszey Professor Medycyny i Chirurgii Tode. Ten w życiu dość krótkiém napisał albo przetłumaczył dzieł rozmaitych 127; to iest 70 w iezyku Duńskim, 33 w Niemieckim, 22 w Łacińskim 2 w Francuzkim. Nieskończona prawie liczba roz-

maitych okrętów ciasninę Sund przechodzi codziennie; handel w r. ter. na morzu Baltyckiém zakwitnie bardziey niż w przeszłe lata.

HISZPANIA.

MADRID 6 Marca. Przed portem Cadix krąży Angielska flotta z 24 okrętów złożona, między któremi 14 iest lin. Adm Rosilly uzbroiwszy w tymże porcie 4 fregaty, 2 korwety Francuzkie, rozkazał wszystkim pod żagle wychodzić. *Wyszły*, lecz wkrótce od nieprzyiaciela postrzeżone, musiały powracać. Naostatek w nocy 27 lutego korzystaiąc z pomyślnych wiatrów i oddalenia się Anglików, odbiły się od lądu. Ponieważ dano im żywność na 6 miesięcy, rozumieć trzeba, że są posłane do Indyi zachodniey. Adm. Collingwood nie oddala się bynaymniey od portu Cadix; część flotty często wysyła do Carthageny, uważaiąc ieśli eskadra Hiszpańska tu zamknięta nie myśli o żegludze.

Rząd nasz u kupców miasta Cadix postanowił pożyczyć 40 mill. realow, to iest 10 mill. franków. Jak wielki iest niedostatek złotey i srebrney monety w kraiu, dowodem niech będzie, iż pożyczaiący summę w gotowiznie, odbieraią 12 procentów, w papierach 6 tylko. W mieście Amerykańskiém Charcas bunt miał wybuchnąć; zwierzchność uwiadomiona, wcześnie zabiegła złemu; 17 dowodców karę przykładną odniosło. Amerykańskich Stanów Minister Jrwing nagle ztąd wyiechał. Rozumieią niektórzy, że Król Katolicki z RP. ugodzić się ieszcze nie mógł względem ustąpienia i granic Louisiany. Korsarze nasi, co niedawno bogatą zdobycz Anglikom zabrali na brzegach Afrykańskich, i więcey tysiąca Murzynów sprowadzili na rzekę Plata, zasileni w Buenos Ayres przez Wice Króla Sobremonte, przyiowszy do społeczeństwa kilku innych, powtórną wyprawę przedsięwzieli do Gwinei.

TURCYA.

BELGRAD 15 Marca. Głośno u nas mówią, że Czerny odebrał nakoniec posiłek od Montenegrinów; ci niedawno przybywszy do Serwii w liczbie 10 t. zbroynych, z ludem Chrześciańskim połączeni, kilka iuż bitew z woyskiem Bośniaków stoczyć mieli, iak mówią, pomyślnych. Tymczasem twierdza Sabacz ściśle iest zamknięta. Codzień prawie Turcy proszą o pokóy i wyiście wolne. Nie pozwalaią na to Serwianie, żądaiąc, ażeby załoga broń złożywszy, poddała się zwycięzcom na łaskę. Przyimuiąc ten warunek, nieuchronną i pewną dla siebie zgubę widzą Bośniacy; wiadomo, iż po złamaniu przymierza zawartego za pośrednictwem Baszy Bekira, zemsta iest nieubłagana między stronami woiuiącemi. Pierwsi Muzułmamani zły dali przykład, morduiąc w okolicach Chrześciańskich lud bezbronny, starców, dzieci, niewiasty. Użył wetowego prawa Czerny; woyna przemieniła się u nas w okrutne morderstwo.

Od nieiakiego czasu Kusanzi Aly naczelnik Janczarów i Kersylianów poiednał się z Baszą Belgradu; wspólne niebezpieczeństwo i boiaźń Chrześcian były im pobudką do tego. Basza wyszedł z więzienia, i na pozor przynamniey używa swobody, gdyż rzeczywiście niedowierza iemu Kusanzi, i ma pilne oko na wszystkie obroty przeciwnika. Po tylu pogróżkach, Czerni dotąd nic nie przedsięwziął na zdobycie miasta naszego; zdaie się, iakoby nie myślał o niém; zupełna spokoyność panuie w okolicach. Co iednak nie polepszyło losu Turków opasanych. Swięta swoie d. Marca zaczeli bardzo smutnie; strzelania, innych znaków radości nie było. Nie maią bydła, żywności mało, ubodzy nie otrzymali od bogaczów zwykłey iałmużny.

Niedawno ieden z wodzów Chrześciańskich, Stefanowicz niewiadomo dla iakiey pobudki, przeszedł na stronę Bissurmańską. Ten przypadek nie doświadczony ieszcze od początku rozruchów domowych w Serwii, sprawić musiał koniecznie wrażenie na umysłach gminu; ieden drugiemu zaczyna niedowierzać, widząc że zawiedziona została ufność, którą położyli w pierwszych obrońcach powszechney sprawy. Jednak Czerny nie upada na umyśle, gotuiąc się do następuiący walki z woyskiem Selima 3, o którego rychłém przybyciu pewną ma wiadomość. Uprzedzi podobno Wezyra W. Basza Passwan Oglou, który licznego żołnierza zebrawszy, ciągnie, iak słychać, z odsieczą Belgradowi. Z twierdzy Sabacz garnizon uczynił niedawno wycieczkę. Serwianie maiąc 2 ukryte batterye od Dubicy, w tę stronę z rozmysłem ustępować zaczeli. Scigali zbyt gorąco Bośniacy; rażeni ogniem kartaczowym, straciwszy 400 ludzi, resztę do murów uprowadzili. (Jest niepewna wiadomość z Semlina, że Belgrad głodem ściśniony, przez kapitulacyą otworzył bramy Serwianom i Montenegrinom.

CONSTANTINOPOL 12 lutego. Selim 3 nie chciał woyny domowey zaczynać w Serwii i Bośnii; lecz insurgenci odrzucaiąc podane im od Porty warunki ugodliwe, sprawili, że Monarcha całey potęgi swoiey użyć postanowił na przywrócenie pokoiu. Dla tey przyczyny Baszom Azyatyckim kazano przysyłać do Europy naznaczoną liczbę zbroynego ludu; który ponieważ nie zna bynaymniey, co iest porządek, posłuszeństwo, karność woyskowa, Jussuf Basza nie śmieiąc taką zgraię prowadzić na nieprzyiaciela uzbroionego potrzebą i rozpaczą, zatrudniać się będzie długo ćwiczeniem oney w obrótach woyskowych. Jeżeli mu się powiedzie przywrócić spokoyność w prowincyach Europeyskich, woysko zwycięzkie zaprowadzi naprzód do Egiptu, a kray wydarłszy Mammelukom, uda się do Siryi i innych kraiów Azyatyckich, gdzie ieszcze wiele mieć będzie do czynienia z Baszami Porcie nieposłusznemi.

BRYTANNIA W.

LONDYN 13 Marca. Przysłane raporta z wyspy Barbados donoszą, że do d. 8 lutego eskadry Francuzkie z Brestu wysłane nie pokazały się ieszcze w tych stronach; chociaż wszyscy żeglarze, którzy one widzieli na morzu, statecznie utrzymuią, że nieprzyiaciel zmierza do Indyi zachodniey. Teraz nawet Francuzi w Martinice i Guadalupie codzień wyglądaią przybycia z Europy 8 okrętów lin. i 5 t. lądowego żołnierza, pod G. Regnier, o którym iednak dobrze wiemy, że się dziś znayduie w kraiu Neapolitańskim, i twierdzę Gaeta szturmował.

Z takich sprzecznomówności wnoszą niektórzy, że nieprzyiaciel ukrywaiąc zamysły swoie, rozgłosił wyprawę niby z Brestu przedsięwziętą na podbicie wysp Antilskich, zmocnienie garnizonów Martiniki, Guadalupy, posiłkowanie G. Ferrand broniącego Hiszpańską prowincyą w S. Domingo przeciw nieczynnemu Dessalines; lecz podobno całą potęgę przeznaczył do Indyi wschodniey. Rzecz pewna, że 4 eskadry z Brestu wyszły bardzo dawno; gdyby do wysp cukrowych płynęły, stanęłyby dawno na mieyscu przeznaczoném, byłyby w drodze widziane od naszych i oboiętnych żeglarzów. Droga do Azyi przez przygórek dobrey nadziei mniey iest uczęszczana. Cokolwiek iest, z pomienionego przygórka spodziewamy się wkrótce odebrać pewną o wszystkiém wiadomość. Gdyby nawet w te strony całą flottę Francya posłała, nie lękaią się nieprzyiacioł Anglicy; maiąc na obronę osad eskadrę Adm. Pellew, 2 Adm. Trowbridge, 3 Kapitana Popham; nie wątpiemy, że Adm. Warren 4 eskadrę tamże prowadzi; przeznaczenie Adm. Thornborough i Douglas niewiadome.

Kommenderuiący GG. w Indyi zachodniey donoszą o szerzących się coraz bardziey chorobach między ludem woyskowym, przez co regimenta znacznie są uszczuplone. Chociaż podobno nieprzyiaciel w tych stronach dokazywać nie myśli, przestaiąc na korsarskiey zdobyczy; Admiralicya iednak do portów przesłała rozkaz powtórny, ażeby wybrane bataliony żeglugę przyśpieszyły do wysp Antilskich. W Trinitadzie tak wielka iest spokoyność, Murzynów umysły tak przerażone widokiem srogiego ukarania naczelników buntu wiadomego, że Gubernator cofnoł prawo Marsowe. Głównym dowodcą śpisku był Murzyn niewolnik dawniey Półkownika Picton Gubernatora osady, który niedawno w sądach naszych sprawę przegrał, za użycie tortur prawem Angielskiém zabronionych.

Listy z New Yorck donoszą, że sławny Payne Amerykanin, którego Jakobini Francuzcy r. 1792 obrali Reprezentantem swoim w Konwencyi narodowey, był niedawno blizkim utraty życia. Mieszkał na wsi, zatrudniaiąc się pisaniem dzieł politycznych w New Rochelle. Jednego poranku oddalili się od Pana słudzy, zosta-

wuiąc go w domu z dziecięciem. Przypadaią złoczyńce, daią ognia z karabinów przez okno; nie trafiwszy uciekli; morderców poymanych oddano sądowi.

W Parlamencie naszym podziśdzień nic się nie stało godnego uwagi; czas upływa na ułatwieniu mnieyszych interessów. Ministrowie gotuią proiekta, oświadczaiąc, iż we wszystkie odnogi Administracyi pilnie weyrzeć postanowili, wszystkie naprawić, do wszystkich ścisłą wprowadzić oszczędność. Fox iednak oświadczył, że Unii Irlandzkiey, dzieł Indyiskich wzruszać niepodobno prawie; i chociaż na tém oyczyzna cierpi, straciłaby więcey bez porównania, gdybyśmy zadawnioney chorobie lekarstwo niewczesne nieśli.

Przez kilka d. utrzymywała się pogłoska w stolicy, że brat Ministra Grenville wyiechał do Paryża, gdy rząd nasz od Francuzkiego odebrał wezwanie do pokoiu. Dziś pewnie wiemy, że powieść zmyśloną była. Inny odgłos iest równie wątpliwy, że iedna z nieprzyiacielskich eskadr zawinęła do Martiniki. Adm. Duckworth, który doścignąć nie mógł, zamknoł ią w porcie. To pewna, że Cochrane krąży w tych stronach z okrętami lin. Northumberland, Atlas, i kilko fregat, czekaiąc przyiścia Francuzów.

Gubernator osady Cayenne Victor Hughes rozmnożył drzewka goździkowe tak dalece, iż zebranego z nich owocu dość wiele mógł przedać w Ameryce północney, zkąd przeniesiony do Anglii, po doświadczeniu pokazał się równy w dobroci wschodnio Indyiskim. Podobne usiłowania pracowitego Andersona równie pomyślny skutek odniosły. Ten na wyspach Antilskich nie tylko goździki, aleteż drzewa cynamonowe rozmnożył. Robley Gubernator wyspy Tabago Francuzom wydartey, liczy tam 1300 drzewek chlebowych, które z czasem urosłszy, więcey tysiąca Murzynów mogą wyżywić.

BATAWSKA. RP.

HAGA 18 Marca. Wiadomości odebrane z Londynu d. 15, dały nam pewność, że pogłoski o zaczętych negocyacyach między Francyą i Anglią, o wysłanych posłach, i blizkim pokoiu zawczesne były. Papiery nasze podniesione niedawno w tey nadziei kilko procentami, odpadły znowu do stopnia dawnego. G. Dumonceau powracaiący z kampanii Niemieckiey, znayduie się w granicach oyczystych; dziś przybywa do stolicy; woysko Batawskie 4 kolumnami następuie, z których pierwszą d. 25, drugą d. 28 do Nimegi wprowadzą GG. Quaita i Heldring.

W porcie Flessingue żołnierz Wenk z 5 regimentu naszey piechoty, ratował tonących 9 towarzyszów, z oczywistém niebezpieczeństwem własnego życia. Nadgradzaiąc postępek chwalebny GG. Monnet i Guericke; garnizonowi z Francuzów i Batawów złożonemu, gdy stanoł pod bronią, przy paradzie donieśli co się stało, i w obecności całego rycerstwa, żołnierzowi imieniem RP. ofiarowali srebrną tabakierę; drugą tey podobną otrzymał od Officyerów regimentu swoiego.

Senator G. Collaud naywyższy kommendant woysk Francuzkich w kraiu naszym, odebrał niespodziany rozkaz, ażeby wszystkie regimenta sobie poruczone do Włoch prowadził nayrychley. Niemieszkaiąc z Utrechtu przeniosł się do Breda, gotuiąc wszelkie potrzeby do podróży. Woysko spocząć ma w Mediolanie; marsz na d. 59 rozłożony. Żołnierz sprzymierzony w małey liczbie tu zostawiony, będzie pod kommendą G. Michaud.

U Batawów, równie iak za granicą, utrzymuie się pogłoska o nastąpić maiących odmianach w rządzie i granicach RP. To pewna że od wschodu będą rozszerzone po Ems rzekę, albo przynaymniey dostaniemy miasta Emmerich, Embden, Wesel. Przeciwnym sposobem ustąpić mamy Brabancyą Batawską po rzekę Meuse, i wyspę Walcheren w Zelandyi. Ta niepewność przyszłego losu czyni obywatelów niespokoynemi; papiery podnoszą się i upadaią codziennie. Słychać, iż Adm. Verhuel odbierze wątpliwość wszelką, przynosząc wkrótce z Paryża nowe traktaty.

Cokolwiek mówiono o skarbowych proiektach, które Pensyonarz ułożył, wysokie Stany potwierdziły, gruntuie się na samych domysłach, rząd milczy, czekaiąc rychło spodziewanych odmian.

Wiadomo, iż Francuzi głośno nieukontentowanie oświadczyli Gubernatorowi Janssens, że nie przyioł posiłków ofiarowanych od G. Kapitana Decaen z wyspy Francuzkiey. Dziś nowe temu wodzowi czynią zarzuty. Słabą załogę Batawską osłabił dobrowolnie posyłaiąc do stolicy osad wschodnich Batawii 700 żołnierza. Nie tayno, że twierdze Cap miasta naprzód były zmocnione przez Inżenierów Francuzkich, gdy r. 1781 Adm. Suffren załogę Francuzką dał tey osadzie. Podbiwszy ią Anglicy r. 1797, naprawili wszystkie, przydaiąc wiele nowych. Powrócił przez traktat w Amiens podpisany, przygórek do właściciela. Rząd Batawski łożył znaczne summy na utwierdzenie miasta, okopów, nadbrzeżnych batteryi. Wyznaią dziś Anglicy, że w tych zamknięta dywizya 5 t. oprzeć się może 20 t.

Dla czego Janssens tak nie uczynił? Dla czego w siłach słabszy, chciał potkać nieprzyiacioł w otwartém polu? Dla czego załogę nieliczną, naybardziey w piechocie, stawił na równinach i wzgórkach dostępnych, przeciw Anglikom, którzy 8 t. piechoty mieli? Lecz na polach iazda przynaymniey walczyć mogła. Dla czego zwyciężony Janssens nie zamknoł się raczey w twierdzach warownych? nie wytrzymał oblężenia długiego? zwłaszcza maiąc obfitą żywność, ammunicyą, działa. Dla czego naostatek ustąpił wgłąb kraiu, zkąd żadnych posiłków spodziewać się nie powinien? Dla czego oddalił się od brzegu, zkąd może odsiecz otrzymać? Lecz i ta gdyby nawet przyszła, daremną będzie. Anglicy lądować nie dopuszczą; podda się Gubernator nie wiedząc o przybyciu zprzymierzeńców. Te i tym podobne zarzuty czynią wodzowi naszemu w Paryżu i oyczyźnie. Przyiaciele czekaią od niego rapportów; usprawiedliwiać nie śmieiąc, mówią tylko, że mąż który za oyczyznę krew przelewał, o zdradę i podłość posądzany być nie może bez niesprawiedliwości. Musiały być przyczyny słuszne, dla których osada na pozor warowna, dłużey nad 2 d. bronioną być nie mogła.

PRUSSY.

BERLIN 29 Marca. XX. Orange Fulda, Eugeniusz Wurtembergski, Mecklenburg Strelitz wyiechali z naszey stolicy.

Konsyliarz Rappard, Kommisarz Królewski, d. 16 wydał odezwę nast do obywatelów miasta Wesel i Xięstwa Cliwii. Za wyraźnym rozkazem Króla Jmci Pruskiego donoszę mieszkańcom Cliwii na prawym brzegu Renu położoney, że Monarcha nasz stosownie do umowy zawartey z rządem Francuzkim, za nadgrodę przyzwoitą; w okolicznościach terazn. kray ten ustąpił nowemu Panu, który ma być wyznaczony. Ponieważ G. Beaumont ma zlecenie obiąć dzierżawę tey prowincyi, co iuż do skutku przychodzi, pod warunkiem iednak zrobienia w czasie poźnieyszym umowy z nowym X. obywatele do ninieyszego rozkazu stosować się powinni. Wszyscy urzędnicy bez wyłączenia żadnego zostać maią na mieyscu swoiém.

Tegoż d. G. Beaumont pierwszy Adjutant Marszałka Murat doniosł obywatelom Cliwii co następuie. Wyznaczony od Napoleona kommisarzem do obięcia Cliwii na imie X. który będzie wyznaczony, donoszę, iż według brzmienia traktatu podpisanego w Paryżu d. 15 lutego przez Marszałka G. Duroc i Graffa Haugwitz, wykonałem dane mi rozkazy d. 16 Marca. Zatém woyska Pruskie d. 18 wyciągną z twierdzy Wesel, oddaiąc onę żołnierzowi Francuzkiemu. Urzędnicy należący do Administracyi kraiowey pełnić będą przyięty obowiązek, dopóki Pan nowy nie ogłosi rozkazów swoich.

D. 18 200 Francuzów z Neuss wodą przybyło do Wesel. Natychmiast Kommendant GM. Schoeler oddał cytadellę i miasto G. Beaumont. Prusacy tegoż d. wszyscy wyszli do wiosek okolicznych, zkąd pośpieszą wkrótce do wyznaczonych stanowisk, iak tylko zbiorą wozy i konie potrzebne. Schoeler bawi ieszcze w twierdzy z Inżenierami i Officyerami od artylleryi, dla podania dział ammunicyi, magazynów, wszystko w stanie terazn. Pruski garnizon zawady ciężkie rzeką Lippe z Wesel wyprowadził.

Minister Schulenburg z Hannoweru doniósł Królowi, że G. Adjutant Rapp przybył d. 20 do tego miasta z Paryża, i przyniósł od Napoleona rozkaz G. Barbou, ażeby z twierdzy Hameln ustępował. Co wkrótce do skutku przyszło; Pruski żołnierz osadził bramy. Francuzi 2 dywizyami wyciągaią do Renu niższego. Rapp sprawiwszy poselstwo swoie, d. 22 stanoł w Hamburgu, Król Szwedzki ma główną kwaterę w Ratzeburgu. Jest wiadomość, że posłał do państwa swego rozkaz, ażeby zgromadziła się liczna dywizya woysk iego, z Szwedzkich i Finlandzkich półków złożona, niemniey ażeby uzbroiono flottę okrętową i galerną. Ponieważ w dywizyach Pruskich, które zastępuią Elektorat Hannowerski, zagęściła się dezercya, G. Schulenburg wydał do mieszkańców odezwę, przyrzekaiąc znaczne tym nadgrody, którzyby zbiegów odprowadzili do kommendy; przeciwnym sposobem surowie ci maią być karani na pieniądzach, którzy dezerterów przyimować zechcą do domu, alboteż ułatwiać im ucieczkę z kraiu.

FRANCYA.

PARYZ 18 Marca. Rząd ogłosił imiona 1500 osob woyskowych od Kapitana do żołnierza, którzy do legionu honorowego przyięci zostali. Marszałek Murat opuściwszy naszą stolicę, przez Bruxelles udał się do Colonii. W portach nad Oceanem i ciaśniną Calais położonych pilnie pracować kazano około naprawy flottylli, ażeby w zamierzonym czasie wszystkie statki gotowe były do przyięcia armii powracaiącey z Niemiec. Nawet w nocy przy pochodniach rzemieślnicy pracować muszą. Jnni naprawuią budy żołnierskie w obozach nadbrzeżnych. Woysko iednak w Boulogne spodziewane nie iest przed końcem Czerwca; w Maiu pod murami naszemi rząd ma zgromadzić 100 t.

Burza szkody straszliwe czyni dotąd na morzu; pod Havre 17 kupieckich okrętów na brzeg wyrzuciła. W Anvers podniosły się fale sposobem nadzwyczaynym; rzeka Escaut morzu podobna była. W porcie iednak nic nie stracono; budowla 8 okrętów lin. zwolna postępuie. Podobno w r. terazn. ieszcze nie wszystkie będą wygotowane i uzbroione, ażeby do flott Batawskich przyłączyć się mogły. Nie wierzemy pogłosce, iż eskadrom stoiącym w Genui i Toulonie, do Carthageny przeyść kazano. Anglicy w przewyższaiących siłach krążący, łatwo temu przeszkodzić zdołaią. Rząd zwyczaiem dawnym milczy o wyprawach, które przedsięwzięły eskadry wysłane z Brestu.

Kanał S. Quintin od 5 lat zaczęty, dopiero w r. 1807, ma być skończony; kosztować ma 7 mill. franków. Ponieważ trudno dostać robotnika, rząd uwiadomił Ministra wnętrznego, iż wezwać może w r. terazn. i nast. ochoczych żołnierzy.

W mieście i kraiu dawniey Weneckim znaleziono tak wiele monety, która probę nie zupełną miała, że Suweryny zamiast 65 lirów płacono po 96, Louisdory zamiast 38 po 64. Cekiny zamiast 22 po 33, talary zamiast 10 po 14. Rząd nowy kazał sprowadzić do kraiu znaczną summę lepszych pieniędzy. W stołecznêm mieście G. Miollis zaciąga regiment ciężkiey piechoty, strzelców konnych w Weronie.

Senator Tronchet zmarły nie dawno, z nieszczęśliwym Malesherbes, i odważnym Deseze, bronił, iak wiadomo, sprawę Ludwika 16.

Przybyły z Wiednia G. Austryacki S. Vincent, ma z rządem naszym traktować: 1 o dopełnienie nadgrody winney Arcy X. Elektorowi Saltzburgskiemu, którego do Wurtzburga przeniesiono. 2 o powrót wszelkich dóbr Zakonu Krzyżackiego, leżących w państwie Bawarskiém, Wurtembergskiém, Badeńskiém, &c. które dostać się powiuny iednemu z Arcy X. Austryackich. 3 o nadgrodę należną Arcy X. Ferdynandowi za utracony Brisgau i Ortenau; ten iak mówią, nad Renem w Cliwii i X. Berg panować będzie.

G. Vial Ambassador w Szwaycarach, tu przybył, podobno dla odebrania ostatnich rozkazów względem ustąpienia RP. kraiu Neufchatel i Vallengin, za przyznaną Wurtembergowi część Cantonu Schaffhausen. Słychać, że inne ieszcze zamiany wkrótce nastąpią w Gyrkule Szwabskim, między domami Bawarskim, Wurtembergskim, i Badeńskim umówione.

Akcye banku Francuzkiego, które płacono niedawno po 1245, nagle spadły do 1190. Przyczyna iest, że na żądanie rządu zgromadzenie prawodawcze ma dać nowe przepisy tey kompanii.

Do regimentu dragonii, którym gwardya będzie pomnożona, przyimować nie kazano innych Officyerów i żołnierzy, tylko którzy się znaydowali na sławnieyszych bitwach woyny rewolucyiney i poźnieyszych, albo przynaymniey którzy ran 4 odnieśli. Minister morski przepisał, że odtąd ludzie służby morskiey dostawszy się nawet w niewolę nieprzyiaciołom, należeć powińni do równego podziału zdobyczy znalezioney na okrętach, do których zabrania przyłożyli się przed poymaniem swoiém.

Murgrabia Lucchesini powrócił z Berlina.

Z Algeru smutne przychodzą wiadomości. Nie powraca do miasta i kraiu spokoyność. Niekarni Jańczarowie dozwalaią sobie wszystkiego. Od nowego roku wiele żydowskich domów zrabowali, więcey 200 osob zabili bez przyczyny.

Z Konsula W. Brytańnii Dey nieukontentowany, kazał onemu z miasta ustąpić; iakoż wkrótce oddalić się musiał do Gibraltaru. D. 29 stycznia Konsul Hiszpański doniósł barbarzyńcom, że w porcie Alikante znayduie się eskadra Portugalska, z 2 okrętów lin. 3 fregat złożona, którey kommendant ma rozkaz od Regenta X. Brezylii pośpieszyć do Algeru, traktować o pokóy i okup 500 Portugalczyków będących w niewoli: Nazaiutrz zbóyce uyrzeli przed portém swoim eskadrę pomienioną; nie zawinęła iednak, będąc ostrzeżona przez Anglików, że z Algeru niedawno wysłano 3 korsarskie statki, dla przeięcia Portugalskich, które z Brezylii powracaią niosąc bogaty ładunek. Dla tey przyczyny kommendant niemieszkaiąc ruszył do Gibraltarskiey ciaśniny. Pośpiech iego był iednak daremny. Algerczykowie poymawszy okręt zaprowadzili do Tangeru i przedali. Lecz o tych zdarzeniach wkrótce damy wiadomość obszernieyszą.

Od armii naszey w Neapolu nie ma nic nowego; po większey części ruszyła do Calabryi, zostawiwszy w stolicy liczną załogę. Nowe regimenta na odsiecz pośpieszaią przez państwo Kościelne. O rozruchu domowym który uprzedził wkroczenie Francuzów do Neapolu, odebraliśmy dokładną wiadomość. Pierwsi bunt podnieść umyślili kryminalistowie na karę galerną skazani: W więzieniu Serraglio było ich więcey 2 t. Sposobem niewiadomym opatrzyli się wcześnie w broń ognistą i ammunicye. Domyślić się nie trudno, że wszystkiego dostarczyli przyiaciele, którzy za pomocą tych spólników zamyślali odnowić w mieście okropne mordy i pożary, iakie się zdarzyły r. 1798 przy wkroczeniu G. Championnet.

O tém ich przedsięwzięciu gdy rozeszła się pogłoska, obywatele zasypiaiący ieszcze nad brzegiem przepaści, którzy na odezwę Regencyi przez Następcę tronu postanowioney, nie chcieli należeć do milicyi, dla własnego bezpieczeństwa i zbawienia, tłumem do teyże milicyi podawać zaczeli imiona swoie. Szło iuż o iednę tylko chwilę. Już galernicy straz wewnętrzną zamordowawszy, drzwi, okna, kraty wyłamywać zaczynali; lecz przybyła milicya z armatami, w czasie krótkim rokosz uśmierzyła. Do drzwi i okien kartaczami i z ręczney broni ciągle strzelaiąc, odięła złoczyńcom ochotę pokazania się w mieyscu otwartém; przeszkodziła drugim złoczyńcom z miasta lecącym na pomoc, łączyć się z przyiaciołami. Ostatni rozeyść się musieli; galernicy broń złożyli. Z milicyi ieden tylko człowiek zabity, ieden raniony; z buntowników poległo 40, ranionych blizko 200.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 31 MARCA SOBOTA